

О. Харитоновна,

доктор юридичних наук, професор,
член-кореспондент Національної академії правових наук України,
завідувач кафедри права інтелектуальної власності та патентної юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»

ПРАВО СПІЛЬНОЇ СУМІСНОЇ ВЛАСНОСТІ ПОДРУЖЖЯ НА ТОРГОВЕЛЬНУ МАРКУ: ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ

Актуальність. При здійсненні та захисті прав інтелектуальної власності виникають ситуації належності виключних прав декільком особам. Відсутність у чинному законодавстві чіткого і детального регулювання прав інтелектуальної власності кількох осіб на один об'єкт породжує на практиці низку проблемних питань стосовно правомірності виникнення спільних прав, визначення кола їх суб'єктів, змісту і сфери дії, порядку здійснення, умов розподілу винагороди, тощо. Належність майнових прав інтелектуальної власності кільком особам спільно може мати місце при створенні творів у співавторстві і відповідні відносини певним чином врегульовані нормами законодавства. Але досить багато питань виникає у випадках належності прав на такі результати особам, що перебувають у шлюбі. Тому необхідним є аналіз правового режиму належності об'єктів інтелектуальної власності, зокрема, торговельних марок подружжю.

Постановка проблеми. Торговельні марки як об'єкти прав інтелектуальної власності є досить привабливими з огляду на те значення, яке вони мають у здійсненні підприємницької діяльності, оскільки, крім розрізняльної функції, торговельна марка має на меті інформувати споживачів про якість товарів (послуг), відіграє певну

гарантійну і рекламну функцію. При цьому торговельна марка є важливою складовою ділової репутації суб'єкта господарської діяльності, гудвілу, що асоціюється у споживачів і конкурентів з якістю і асортиментом продукції, або послуг конкретної фірми.

Досить часто виникає ситуація, за якої торговельна марка реєструється під час перебування заявника у шлюбі, а отже, виникає питання про те, чи входить вона до спільної сумісної власності подружжя. Слід зазначити, що питання стосовно визнання майнових прав інтелектуальної власності спільною сумісною власністю подружжя досить довго залишалося дискусійним і невизначеним, судова практика, що склалася стосовно цього питання не є однозначною.

Метою статті є з'ясування існування спільності прав подружжя на торговельну марку і на те, чи є вона об'єктом їх спільної сумісної власності.

Аналіз сучасних досліджень і публікацій. Проблеми, пов'язані з поширенням спільної сумісної власності подружжя на твори досліджувалися В. Квітом, І. Спасибо-Фатеевою, Л. Майданик [1], особливості здійснення майнових прав подружжя на об'єкти патентного права та засоби індивідуалізації були предметом розгляду В. Бажановою [2; 3], права подружжя на результати інтелек-





туальної, творчої діяльності розглядали В. Ю. Євко, О. В. Піхурець [4], А. Є. Смородина [5], Н. Є. Яркіна [6], В. Дмитренко [7] та інші.

Основний зміст. Спільною сумісною визнається власність двох і більше осіб без визначення конкретних часток. Зокрема, відповідно до ч. 3 ст. 368 Цивільного кодексу України [8] та ч. 1 ст. 60 Сімейного кодексу України [9] майно, придбане подружжям за час шлюбу, вважається їх спільною сумісною власністю, якщо інше не передбачено договором або законом. Навіть якщо один з подружжя з поважної причини (навчання, ведення домашнього господарства, догляд за дітьми, хвороба тощо) не мав самостійного заробітку (доходу). Кожна річ, набута за час шлюбу, вважається об'єктом права спільної сумісної власності подружжя, крім речей індивідуального користування. До спільного майна подружжя входять і їх заробітна плата, пенсія, стипендія, інші доходи. Якщо одним з подружжя укладено договір в інтересах сім'ї, гроші або інше майно, які були одержані за цим договором, також є спільною сумісною власністю. До спільного майна належать також речі для професійних занять (музичні інструменти, оргтехніка, лікарське обладнання тощо), придбані за час шлюбу для одного з подружжя.

Таким чином, законодавець встановлює презумпцію спільності майна, придбаного подружжям під час шлюбу.

Очевидно, що з кожного правила є певні винятки. Тому Сімейний кодекс України містить також ці винятки, даючи перелік майна і зазначаючи обставини, що визначають певне майно особистою приватною власністю одного з подружжя, навіть у випадку його набуття під час перебування у шлюбі. Так, особистою приватною власністю одного з подружжя є: майно, набуте до шлюбу; майно, набуте за час шлюбу, але на підставі договору дарування

або в порядку спадкування; майно, набуте за час шлюбу, але за кошти, які належали одному з подружжя особисто; житло, набуте одним з подружжя за час шлюбу внаслідок приватизації відповідно до Закону України «Про приватизацію державного житлового фонду»; земельна ділянка, набута внаслідок приватизації, що перебувала у її/його користуванні, або одержана внаслідок приватизації земельних ділянок державних і комунальних сільськогосподарських підприємств, установ та організацій, або одержана з земель державної і комунальної власності у межах норм безоплатної приватизації, визначених Земельним кодексом України.

Особистою приватною власністю дружини та чоловіка є також речі індивідуального користування, в тому числі коштовності, навіть тоді, коли вони були придбані за рахунок спільних коштів. При цьому слід зауважити, що чинне законодавство не містить чіткого переліку або визначення таких речей. Зазвичай до них відносять одяг, парфуми, косметичні засоби, аксесуари, прикраси, засоби особистої гігієни тощо, тобто речі, які кожен з подружжя особисто використовує повсякденно або регулярно. Поняття «коштовності» є оціночним, і коли поділ майна подружжя відбувається в судовому порядку, суд має вирішувати у кожному конкретному випадку, чи є річ коштовною.

Особистим майном одного з подружжя є також премії, нагороди, які вона/він одержали за особисті досягнення. Однак суд може визнати за другим з подружжя право на частку такої премії, нагороди, якщо буде встановлено, що він своїми діями (веденням домашнього господарства, вихованням дітей тощо) сприяв її одержанню. Кошти, одержані одним з подружжя як відшкодування за втрату (пошкодження) речі, яка їй/йому належала, а також як відшкодування моральної шкоди, теж є особистою приватною власністю дружини



чи чоловіка. Так само, як і страхові суми, одержані нею/ним за обов'язковим особистим страхуванням, а також за добровільним особистим страхуванням, за умови, якщо страхові внески сплачувалися за рахунок коштів, що були особистою приватною власністю кожного з них. Крім того, якщо річ, що належить одному з подружжя, дає дохід (дивіденди), він є власником цього доходу (дивідендів) [10].

Чи є якась специфіка у прав інтелектуальної власності і чи можуть вони належати подружжю на праві спільної сумісної власності?

Відповідно до Закону України «Про авторське право та суміжні права» [11] правом інтелектуальної власності є право особи на результат інтелектуальної, творчої діяльності або на інший об'єкт права інтелектуальної власності, визначений законом. Тобто це право на результат діяльності або інший об'єкт, визначений законом, складається з двох видів прав: особистих немайнових прав та майнових прав. Особисті немайнові права інтелектуальної власності виникають з моменту створення об'єкта права інтелектуальної власності, і, за загальними правилами, належать автору (творцю, винахіднику), є чинними безстроково, не підлягають відчуженню та не залежать від майнових прав (їх наявності чи відсутності). До них належать, зокрема, право на визнання людини творцем, право на ім'я, право перешкоджати будь-якому посяганню на право інтелектуальної власності, що може завдати шкоди честі чи репутації творця об'єкта та інші права.

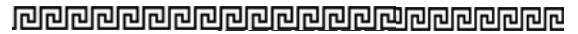
На більшість об'єктів права інтелектуальної власності поширюється право авторства. Право авторства є результатом творчості. Тобто, якщо особа, створює результат інтелектуальної власності, реалізуючи своє право на свободу творчості і вкладає у нього інтелектуальні творчі зусилля, то застосовувати до нього

режим спільної сумісної власності не є коректним. Тому створення об'єкта прав інтелектуальної власності творцем, який перебуває у шлюбі, не є підставою спільного набуття майнових прав інтелектуальної власності.

Можлива інша ситуація, за якої об'єкт інтелектуальної власності автор почав створювати до шлюбу, але потім, уже в період перебування у шлюбі, другий з подружжя своєю особистою участю та спільними грошима взяв участь у продовженні цієї творчої діяльності та/або значно збільшив вартість відповідного об'єкта права інтелектуальної власності. Такі факти, як зазначається у літературі, є підставою для визнання об'єкта загалом або його відповідної частини спільною сумісною власністю та поділу [12]. І то, тут має йтися про майнові права інтелектуальної власності, якщо другий з подружжя не зробив творчого внеску у цей результат і тому не йдеться про співавторство.

Проте, не всі об'єкти права інтелектуальної власності є результатами творчої діяльності. Зокрема, торговельні марки, комерційні найменування, географічні зазначення, комерційні таємниці не є результатами творчої діяльності. На відміну від творчих об'єктів промислової власності, права на засоби індивідуалізації виникають не внаслідок їх створення. Передбачені законом умови набуття майнових прав на них сфокусовані, насамперед, на здатності позначення індивідуалізувати конкретного суб'єкта або його товари та (або) послуги. Відповідно, засоби індивідуалізації стають об'єктами права інтелектуальної власності незалежно від наявності творчого елемента [13, с. 172].

До майнових прав інтелектуальної власності належать: право на використання об'єкта права інтелектуальної власності; виключне право дозволяти використання об'єкта права інтелектуальної власності; виключне право



перешкоджати неправомірному використанню об'єкта права інтелектуальної власності, в тому числі забороняти таке використання; інші майнові права інтелектуальної власності, встановлені законом. Майнові права інтелектуальної власності можуть відповідно до закону бути внеском до статутного капіталу юридичної особи, предметом договору застави та інших зобов'язань, а також використовуватися в інших цивільних відносинах. Також об'єкти права інтелектуальної власності можуть бути предметом поділу під час розлучення, з урахуванням наявності у чоловіка та дружини майнових прав на такі результати чи об'єкти.

До об'єктів права інтелектуальної власності згідно ст.420 ЦК України у тому числі належать комерційні (фірмові) найменування, торговельні марки (знаки для товарів і послуг), географічні зазначення.

Відповідно до ст. 492 ЦК України торговельною маркою може бути будь-яке позначення або будь-яка комбінація позначень, які придатні для вирізнення товарів (послуг), що виробляються (надаються) однією особою, від товарів (послуг), що виробляються (надаються) іншими особами. Такими позначеннями можуть бути, зокрема, слова, літери, цифри, зображувальні елементи, комбінації кольорів. Суб'єктами права інтелектуальної власності на торговельну марку є фізичні та юридичні особи. Право інтелектуальної власності на певну торговельну марку може належати одночасно кільком фізичним та (або) юридичним особам (ст.493 ЦК України).

Згідно ч. 1 ст. 494 ЦК України набуття права інтелектуальної власності на торговельну марку засвідчується свідоцтвом. Умови та порядок видачі свідоцтва встановлюються законом.

Статтею 495 ЦК України встановлено, що майновими правами інтелектуальної власності на торговельну

марку є: 1) право на використання торговельної марки; 2) виключне право дозволяти використання торговельної марки; 3) виключне право перешкоджати неправомірному використанню торговельної марки, в тому числі забороняти таке використання; 4) інші майнові права інтелектуальної власності, встановлені законом.

Майнові права інтелектуальної власності на торговельну марку належать володільцю відповідного свідоцтва, володільцю міжнародної реєстрації, особі, торговельну марку якої визнано в установленому законом порядку добре відомою, якщо інше не встановлено договором.

Загальні засади регулювання прав інтелектуальної власності, які виникають у двох чи декількох осіб, визначені ст. 428 Цивільного кодексу України відповідно до якої такі права можуть здійснюватися за договором між особами, а у разі його відсутності здійснюється спільно. Положення спеціального законодавства допускають виникнення спільних прав практично щодо всіх об'єктів інтелектуальної власності. Винятком є комерційне найменування, призначення якого полягає в тому, щоб індивідуалізувати особу і не допустити змішування суб'єктів у певній сфері діяльності.

Як зазначається у науковій літературі, для правильної кваліфікації відносин спільних прав інтелектуальної власності слід виходити з того, що, по-перше, такими можуть бути лише майнові права, оскільки немайнові тісно пов'язані з особою і є невід'ємними. По-друге, визначальною умовою їх первісного виникнення є спільна для двох чи декількох осіб підстава, а саме – той юридичний факт, учасниками якого вони одночасно і спільно виступали. В іншому разі права, хоча і можуть бути тотожними за своїм об'єктом і змістом, але спільними не є [14, с. 146].

Отже, власниками торговельної марки може бути декілька осіб. Тут



слід зазначити про відсутність єдності у питанні про застосування конструкції спільності до торговельної марки. Так, у різних сферах приватного права законодавець конструює певні правові режими. З урахуванням сутності прав «збудовані» відповідні конструкції, зокрема: у сфері речового права це спільна власність (гл. 26 ЦК України); у сфері зобов'язального права – зобов'язання із множинністю осіб (статті 540–544 ЦК України); у сфері інтелектуальної власності – спільність прав (ст. 428 ЦК України). Відповідно до ст. 493 ЦК України право інтелектуальної власності на певну торговельну марку може належати одночасно кільком фізичним та (або) юридичним особам. Тобто відповідне правове регулювання допускає спільність виключних прав на торговельну марку. У постанові від 8 травня 2019 року у справі № 646/1750/17 КЦС ВС вказав: тлумачення ст. 428 ЦК України свідчить, що в ній передбачено конструкцію спільності прав інтелектуальної власності. При цьому законодавець не пов'язує спільну належність прав інтелектуальної власності з правовим режимом спільної власності, оскільки вона є притаманною для речових відносин [15, с. 8].

Тому виникає питання, як бути, коли перетинаються правові режими спільних прав і спільного сумісного майна подружжя.

Оскільки правовий режим [16] це, насамперед, певний порядок регулювання, який забезпечується через особливе поєднання залучених до його здійснення способів, методів та типів правового регулювання [17, с. 217], то відповідно йдеться про те, що ці два правові режими є відмінними саме за способами, методами та типами правового регулювання.

Говорячи про режим спільного сумісного майна подружжя, ми маємо на увазі режим спільної сумісної власності, який передбачає певний порядок регулювання відносин з при-

воду майна подружжя, який визначає характер і обсяг їхніх прав та обов'язків з приводу належного їм майна [18, с. 3], а саме сукупність правових засобів, таких як дозволи, заборони, зобов'язання тощо, і спрямований на врегулювання суспільних відносин та забезпечення інтересів суб'єктів таких відносин [19, с. 49].

Отже, йдеться, насамперед, про речове право, об'єктом якого є майно. Тобто, право спільної сумісної власності є підвидом права власності, що згідно з ч. 1 ст. 316 ЦК України є правом особи на річ (майно), яке вона здійснює відповідно до закону за своєю волею, незалежно від волі інших осіб. Право власності в об'єктивному значенні – це сукупність правових норм, що регулюють відносини власності (порядок набуття, здійснення та припинення права власності). Право власності в суб'єктивному значенні – це забезпечена законом можливість конкретної особи володіти, користуватись і розпоряджатися річчю своєю владою й у власних інтересах [20, с. 137]. З наведених положень виходить, що спільна сумісна власність має всі ознаки, притаманні праву власності, а її зміст становить право володіння, користування та розпоряджання річчю (майном). Класична концепція власності основою механізму майнових відносин визнає право власності на матеріальні об'єкти, речі, а саме поняття «майна» прирівнюється в ній до поняття «речі» (концепція речової власності) [21, с. 198].

Але розвиток виробництва, діджиталізація і віртуалізація суспільних відносин а відтак і поява нових об'єктів спричинили певну модернізацію розуміння самої категорії майна, до якого стали відносити об'єкти, які належать до так званих «безтілесних речей». Так, на думку Р. А. Майданика, сучасна концепція власності відносить до безтілесного майна права на технічні і нетехнічні об'єкти інтелектуальної власності (винаходи



і ноу-хау, промислові зразки і товарні знаки, фірмові найменування тощо) і права на об'єкти фінансової і комерційної власності, які існують у вигляді прав вимог із грошових і товаросупровідних документів. Встановлення особливого режиму формалізації прав – оформлення спеціальними документами, дає можливість закріпити всі перераховані права за окремими товароволодільцями та забезпечити ефективну експлуатацію їх у господарському обороті, виділити та відокремити зазначені права від аналогічних об'єктів і одночасно поставити їх в один ряд із речовими об'єктами. При цьому на виражені в цих документах права як на немайнові, «ідеальні» об'єкти власності значною мірою переноситься правовий режим, встановлений для речових об'єктів, з окремими необхідними змінами, зумовленими їх особливою природою. Далі робиться висновок про те, що право власності поширюється на документи, які закріплюють права майнового характеру і тому, наприклад, поняття володіння може застосовуватися лише до документа, який є формою фіксації відповідних прав [21, с. 199–200].

На думку С. І. Шимон, їх можна віднести до майнових активів (матеріальних та нематеріальних), бухгалтерського аналогу майнових прав. Активи є ширшими за поняття майна, оскільки охоплюють майно, виключні права, нематеріальні блага тощо. Юридична ознака «майновий» не ототожнюється з матеріалістичністю певного блага, оскільки може стосуватися і речей, і безтілесних явищ. Загальною визначальною ознакою «майновості» певного блага як об'єкта цивільних правовідносин є вартісний характер, можливість адекватної грошової оцінки [22, с. 133].

Це не суперечить концепції майна у розумінні статті 1 Протоколу № 1, де права інтелектуальної власності також віднесені до майна [23, с. 15–16]. До речі, на думку

О. В. Розгон категорія «майно», залежно від загального контексту, використовується як у вузькому, так і в широкому сенсі: як окрема річ чи сукупність речей, як сукупність речей та майнових прав особи, або у найбільш широкому значенні – як сукупність речей, майнових прав та обов'язків [24, с. 85]. Згідно з ч. 1 ст. 190 ЦК України майном як особливим об'єктом вважаються окрема річ, сукупність речей, а також майнові права та обов'язки, а відповідно до ч. 1 ст. 177 ЦК України визначено невичерпний перелік об'єктів цивільних прав, який зумовлює до висновку, що поняття «майно» включає речі (зокрема, гроші, цінні папери), майнові права та інше майно.

Повертаючись до спільної сумісної власності подружжя, зазначимо, що на спільне майно у подружжя можуть бути різні правові режими: право власності (якщо йдеться про речі) і майнові права (розуміючи майно як категорію більш широку). Таким чином, спільна сумісна власність – це різновид права спільної власності, що належить двом або більше особам одночасно (множинність суб'єктів) на той самий об'єкт (єдність об'єкта) без визначення часток кожного з них [25, с. 29].

Але дискусія не є завершеною і це стосується специфіки прав інтелектуальної власності. Так, І. В. Спасибо-Фатеева зазначає, що спільні права не можуть бути спільним майном подружжя. Натомість Василь Крат обґрунтовує протилежний підхід, оскільки на рівні як гл. 44 ЦК України, так і Закону України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» не передбачено певних винятків щодо невіднесення права на торговельну марку до спільного майна подружжя.

Звернемося до позиції з цього приводу В. Крата, на думку якого досить часто, особливо в правозастосовній практиці, відбувається іманентне тяжіння до використання правового



режиму спільної власності в ситуаціях за яких має місце спільність прав на торговельну марку. Особи, яким спільно належать права на торговельну марку, є співносіями (чи співсуб'єктами) цих прав. У таких осіб, як в суб'єктів виключних прав, апіорі відсутні певні речові правомочності стосовно такого нематеріального об'єкта, яким є торговельна марка. Зокрема в окремій думці вказано, що «для речового права притаманний принцип спеціальності (спеціалітету). Принцип спеціальності (спеціалітету) речового права проявляється в тому, що право речове поширюється на конкретну індивідуально-визначену річ як предмет матеріального світу, тобто «тілесну» річ. Неможливо бути власником «безтілесної речі» (зокрема, майнового права, права вимоги чи виключного права). Тому для таких об'єктів як «безтілесна річ» (зокрема, майнове право, право вимоги чи виключне право) виключається встановлення правового режиму речового права (зокрема, і застосування такого речево-правового способу захисту як віндикаційний позов).

Сама по собі конструкція «майно» (частина перша статті 190 ЦК України) є певним чином умовним поняттям, оскільки з урахуванням принципу спеціалітету речового права, на нього навряд чи можливо встановити речове право» [26] Таким чином, правовий режим спільної власності розрахований на його використання щодо таких предметів матеріального світу як речі (тобто, тілесні речі) [27]. Натомість спільність прав на торговельну марку опосередковує належність певним суб'єктам спільних прав («безтілесної речі»). Тому щодо таких об'єктів як «безтілесна річ» (зокрема, виключне право) виключається встановлення правового режиму речового права та використання речево-правових конструкцій.

Не можемо не погодитися з цією думкою.

Висновки. Підсумовуючи проведене дослідження, зазначимо, що спільним майном подружжя можуть бути будь-які види майна, за винятком тих, які згідно із законом не можуть їм належати (виключені з цивільного обороту), незалежно від того, на ім'я кого з них вони були набуті. При цьому законодавець визначив в статтях 57 та 58 СК України випадки для подружжя, за яких майно є особистою приватною власністю. Серед винятків, на які не поширюється правовий режим спільного майна подружжя, відсутнє право на торговельну марку. Тому право на торговельну марку може відноситися до спільного майна подружжя. Таке право, у випадку перебування в чоловіка та жінки в шлюбі (чи якщо жінка та чоловік проживають однією сім'єю, але не перебувають у шлюбі між собою або в будь-якому іншому шлюбі), може, наприклад, набуватися «первісно» внаслідок реєстрації одним із подружжя певного позначення як торговельної марки чи похідним чином на підставі договору про передавання прав на торговельну марку.

Належність прав на торговельну марку до спільного майна подружжя зумовлює появу у них спільних прав на торговельну марку. Тобто, оскільки щодо таких об'єктів як «безтілесна річ» (зокрема, виключне право) виключається встановлення правового режиму речового права та використання речево-правових конструкцій, то правовий режим спільної сумісної власності так позначається на правах на торговельну марку, що зумовлює «яву» спільних прав. При цьому кожен з подружжя має рівні права на торговельну марку.

Стаття присвячена аналізу правової природи спільності прав подружжя на торговельну марку, оскільки досить часто відбувається ототожнення правового режиму спільності прав інтелектуальної власності з правовим режи-



мом спільної власності подружжя. Проаналізовано норми чинного цивільного законодавства і законодавства у сфері інтелектуальної власності. Встановлено, що законодавець у ЦК закріпив конструкцію спільності прав інтелектуальної власності. З урахуванням змісту статті 493 ЦК, зокрема, внаслідок закріплення можливості бути суб'єктом одночасно кількох фізичних та (або) юридичних осіб, допускається існування спільних прав на торговельну марку. Спільні права на торговельну марку, зокрема, можуть набуватися внаслідок спадкування, вчинення договору про передання прав на торговельну марку чи іншого правочину щодо розпоряджання майновими правами інтелектуальної власності, подання спільної заявки на реєстрацію певного позначення як торговельної марки. Досліджено специфіку прав інтелектуальної власності у контексті права спільної сумісної власності. Зроблено висновок про те, що на спільне майно у подружжя можуть бути різні правові режими: право власності (якщо йдеться про речі) і майнові права (розуміючи майно як категорію більш широку) і тому належність прав на торговельну марку до спільного майна подружжя зумовлює появу у них спільних прав на торговельну марку, при якому виключається встановлення правового режиму речового права.

Ключові слова: право інтелектуальної власності, торговельна марка, право спільної сумісної власності подружжя, спільність прав, майнові права, немайнові права.

Kharytonova O. The right of marital joint tenancy of a trademark: concerns

The article conducts the analysis of the legal nature of marital joint tenancy of a trademark, since the legal regime of joint intellectual property

rights is often identified with the legal regime of marital joint tenancy. The norms of the current civil legislation and laws on intellectual property are examined. It is established that the legislator enshrined in the Civil Code (CC) the construction of joint intellectual property rights. Taking into account the content of Article 493 of the CC, in particular, due to the option to be a concurrent subject of several individuals and/or legal entities at the same time, joint trademark ownership is allowed. Thus, joint trademark ownership may be acquired as a result of inheritance, the implementation of an agreement on the transfer of trademark ownership, another transaction regarding the disposal of intellectual property ownership, or the submission of a joint application for the registration of a certain designation as a trademark. The specifics of intellectual property rights in the context of joint tenancy are studied. The author concludes that community property may be subject to different legal regimes: ownership (when it comes to things) and property rights (regarding property as a broader category). Therefore, the belonging of trademark rights to the marital property leads to the emergence of joint trademark ownership, which excludes the establishment of the legal regime of proprietary interest.

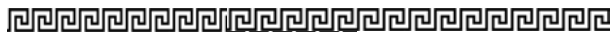
Key words: intellectual property right, trademark, marital tenancy, community of rights, property rights, non-property rights.

Література

1. Майданик Л.Р. Здійснення спільних майнових прав інтелектуальної власності подружжя на твір за цивільним законодавством України. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2017. № 2. С. 12–17.

2. Бажанова В. Здійснення майнових авторських прав подружжя. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2014. Вип. 6. Т. 1. С. 111–114.





3. Бажанова В. Здійснення майнових прав подружжя на об'єкти патентного права та на засоби індивідуалізації. *Jurnalul juridic national: teorie și practică*. 2015 (August). № 4/2 (14) P. 53–57.

4. Євко В. Ю., Піхурець О. В. Права на результати інтелектуальної, творчої діяльності в контексті власності подружжя. Порівняльно-аналітичне право. 2019. № 5. С. 113–117.

5. Смородина А. Є. Ліцензійний договір у цивільному праві України: дис. ... д-ра філософії: спеціальність 081 Право. Київ, 2021. 286 с.

6. Яркіна Н.Є. Способи здійснення права інтелектуальної власності, яке належить декільком особам спільно. Приватне право. 2013. № 2. С. 252–259.

7. Дмитренко В.В. Щодо можливості віднесення майнових прав інтелектуальної власності до спільної сумісної власності подружжя. *Право і суспільство* № 2 / 2022. С. 50–56.

8. Цивільний кодекс України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, № № 40–44, ст.356. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

9. Сімейний кодекс України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2002, № 21–22, ст. 135. URL: Сімейний кодекс України від 10.01.2002 № 2947-III (rada.gov.ua)

10. Загрія Н. На 2 не ділиться. Коли набуте у шлюбі майно не вважається спільною сумісною власністю. URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/simeyne-pravo/pa-2-ne-dilitsya-koli-nabute-u-shlyubitayno-ne-uvazhaetsya-spilnoyu-sumisnoyu-vlasnistyu.html>

11. Закон України Про авторське право і суміжні права. Із змінами, внесеними згідно із Законами № 2849-IX від 13.12.2022, № 2974-IX від 20.03.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#Text>

12. Стародуб І. Кінець історії. Спори щодо інтелектуальної власності у разі розлучення. URL: <https://yur-gazeta.com/dumka-eksperta/kines-istoriyi-sporishchodo-intelektualnoyi-vlasnosti-u-razirozluheniya.html>

13. Якубівський І.Є. Набуття, здійснення та захист майнових прав інтелектуальної власності в Україні: монографія. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2018. 522 с.

14. Яркіна Н. Спільні права інтелектуальної власності: їх виникнення та здійснення. *Вісник Академії правових наук*. 2010. № 4. С. 145–155.

15. Крат В. «Vade mecum» вітчизняного приватного права: право інтелектуальної власності. URL: [Результати здійснення правосуддя Верховним Судом \(court.gov.ua\)](https://court.gov.ua).

16. Яковлев О.А. «ПРАВОВИЙ РЕЖИМ»: ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ. *Право та інновації* № 2 (10) 2015. С. 80–85.

17. Загальна теорія держави і права: підруч. для студ. юрид. вищ. навч. закл. / за ред. М. В. Цвіка, О. В. Петришина. Х: Право, 2009. 584 с.

18. Олійник О.С. Майнові відносини подружжя: порівняльно-правовий аспект. *Юриспруденція: теорія і практика*. 2009. № 5 (55). С. 2–6.

19. Вінтоняк Н.Д. Правовий режим корпоративних прав подружжя: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Київ, 2019. 218 с.

20. Тичковська О.В. Правовий режим спільної власності подружжя. *Молодий вчений*. 2017. № 5.1 (45.1). С. 137–141.

21. Майданік Р.А. Речове право: підручник. К.: Алерта, 2019. 1102 с.

22. Шимон С.І. Теорія майнових прав як об'єктів цивільних правовідносин: монографія. К.: Юрінком Інтер, 2014. 664 с.

23. Посібник зі статті 1 Протоколу № 1 — Захист власності. *Guide on Article 1 of Protocol No. 1 — Protection of property (court.gov.ua)*

24. Розгон О.В. Договори у сімейному праві України: монографія. Київ: Ін Юре, 2018. 301 с.

25. Гриняк А.Б. Спільна сумісна власність фізичних осіб: окремі питання виникнення та припинення. *Приватне право і підприємництво*. 2008. № 2. С. 29–32.

26. Окрема думка судді ККС Крата В. І. від 02.08.2023 в справі № 688/4167/16-ц. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/112609500>

27. Крат В. Спільність прав на торговельну марку крізь призму практики Верховного Суду. URL: <https://so.supreme.court.gov.ua/authors/183/spilnist-pravna-torhovelnu-marku-kriz-pryzmu-praktyku-verkhovnoho-sudu>

